

Värmlands Anor

Nr 2 Juni 2022

Medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening

Årgång 39

Prästfamiljen Nylin i Alster vid fader Johans 60-årsdag 1926. Johan Nylin (1866–1952) var från Mangskog, prästvigdes 1892, blev 1902 komminister i Ransäter och 1909 kyrkoherde i Alster. Han var från 1926 kontraktsprost i Nyeds kontrakt och blev emeritus 1936. Hustrun Anna (1873–1956) var från Stavnäs och var utbildad folkskollärarinna. Det fanns fem flickor i familjen, den äldsta Anna Lisa (1905–1999) var fosterdotter, född av ”okända föräldrar” i Stockholm. De fyra döttrarna hette Ingrid (1907–1994), Ella (1908–1988), Elisabet (1910–1999) och Birgitta (1914–2005). Ingrid, Ella och Elisabet blev lärare, Birgitta läkare.

Johan Nylin ägnade sig som emeritus åt hembygdsforskning och är huvudförfattare till Mangskogs sockenbok, utgiven 1950.

Bilden skickades till vännen, domprosten C. V. Bromander och är tillhandahållen av Tomas Janson, Kila.

Värmlandsanor

Författarna ansvarar för riktigheten i artiklar. Citera gärna VärmlandsAnor, men glöm inte att ange källa. Eftertryck av texter endast med författarens tillåtelse. Redaktionen förbehåller sig rätt att redigera insända bidrag.

ISSN 1400-1047 Upplaga 1700 ex, 4 ggr/år

Ansvarig utgivare och redaktör

Carl-Johan Ivarsson, Finnögatan 4 B, 614 33 Söderköping
Tel 070-2253245, redaktor@varmlandsrotter.se

Layout

Kerstin Osterman, KEOZ, Skattkärr

Tryck

City Tryck i Karlstad AB

Föreningsfakta

Föreningen bildades 1983 och har till ändamål att stödja och stimulera intresset för släkt- och hembygdsvetenskap i Värmland och förena dem som delar detta intresse.

Föreningens adress

c/o Lars-Göran Jansson, Ingalills väg 10, 656 38 Karlstad. Tel. 054-83 75 81 E-post: ordforande@varmlandsrotter.se

Organisationsnummer 87320-6897

Medlemsfrågor

Elisabeth Björkman: medlem@varmlandsrotter.se

Medlemsavgift

Medlemsavgiften är 170 kr för ordinarie medlem och 60 kr för familjemedlem till svenskt plusgiro 46 96 60-5.

Medlemmar i Norge betalar 220 norska kronor till norskt postgiro 7877 08 16652.

Hemsida och e-mail

www.varmlandsrotter.se

e-mail vsf@varmlandsrotter.se

Föreningens styrelse

Ordförande Lars-Göran Jansson, Ingalills väg 10, 656 38 Karlstad. Tel. 054-83 75 81

Vice ordförande Britt-Marie Johansson, Bokliden 41, 667 33 Forshaga Tel. 070-530 63 30

Sekreterare Gunnar Jonsson, Sveavägen 6 C, 661 41 Säffle. Tel. 0533-105 59

Kassör Elisabeth Björkman, Önnerud 161, 655 91 Karlstad. Tel 073-640 76 03

Ledamöter

Eva Lejrin, Styrmansgatan 5 B, 652 28 Karlstad. Tel. 070-685 99 60

Sonja Skagerud Östlund, Cederroths väg 1, 663 33 Skoghall. Tel. 054-51 73 34

Thomas Andersson, Gärdesgatan 17, 667 31 Forshaga tel. 070-237 83 54

Berith Hemmingberg, Smedsgatan 9 A, 684 30 Munkfors Tel. 076-914 01 97

Monika Becker, Svenshult 310, 663 91 Hammarö, tel 070-294 34 36

Lars Wahlmark, Kröntorpsvägen 9 B, 681 60 Kristinehamn, tel 070-697 19 03

INNEHÅLL

- 3 Gåramålningen som binder samman två släkter
Carl-Johan Ivarsson
- 6 Anna Roos af Hjelmsäter och hennes släktkrets
Rolf Nummelin
- 9 *Recension:* Historiska berättelser under 15 sekler
- 10 Adolph O Eberhart – guvernören från Frykerud
Monika Peterzon
- Recensioner:*
- 12 Gåsbörlinger 1560-1785. Personer och familjer
- 13 Öden och liv i Järnskog
- 14 Ur Kils härads dombok på 1600-talet,
Hans Jonsson
- 17 Adelsmannen som inte var barnlös, *Tim Löhman*
- 18 Filipstadsmässan 7-8 maj
- 18 Sockenombud
- 19 Ordförande har ordet
- 20 Till minne av Kjerstin Tungström
- 20-21 Antavla nr 248
- 22 Yttre evenemang sommaren 2022
- 22-23 Antavla nr 249
- 24 Program i Karlstad Hösten 2022

Redaktörens ruta

När detta skrives befinner vi oss i den kanske vackraste tiden på året. Men det är också för de flesta en av de mest hektiska perioderna. Våren är som vanligt generös men det är gård så blixtrande fort. Dessutom är det mycket att göra.

För redaktörens del har det inte blivit så mycket tid för släktforskning. Arbete och distansstudier tar tid. Dessutom har det också blivit tillfälle att återuppta saker som fått ta paus under pandemin, som det stiftshistoriska symposiet som kunde arrangeras för första gången på tre år.

Vi hoppas på en fin släktforskningssommar och att vi får möjlighet att ses när vi nu äntligen kan planera för fler gemensamma aktiviteter under sommaren – se vidare i detta blad.

Så passa på att utforska platserna där slakten har bott i sommar! Kanske kan det i sommar äntligen bli tid att besöka den där soldattorpsruinen i Borgvik och att träffa amerikaslakten från Colorado. Det är i varje fall mina mål. Vilka är dina?

Bilden av Myrås i Kila

Gåramålningen som binder samman två släkter

av Carl-Johan Ivarsson

För ett drygt sekel fick gåramålaren Wilhelm Björkman uppdrag att måla av en gård i Kila. Björkman kallas i kyrkböckerna för "målare" men det är hans konstnärliga avbildningar av hus och gårdar i hembygden finns kvar som tydliga bevis på hans skicklighet. Den målning som han gjorde av det nästan nya bostadshuset i Myrås i Kila finns dessutom bevarad i minst sju versioner.

Som så många andra gåramålare var Björkman något av en outsider. Han skrevs 1919 in i sin hemsocken Gillberga med attest även för hustrun, men hon skulle ha avlidit 1903 eller 1904 enligt vad han kunde rapportera till kyrkoherden i Gillberga. Det mesta tyder på att han under en lång tid inte varit skriven någonstans. Var han vistats är oklart, men han signerade bevarade målningar i Säfflebygden åtminstone sedan 1910. Efter kontroll kunde kyrkoherden skriva in att hustrun avlidit 1915.

Men bilden som nu finns i så många versioner berättar också en historia om en gård, om gåramålningar men också om två familjer som avlöste varandra i Myrås.

Ett folkligt kulturarv

Gåramålning är en skånsk term som blivit etablerad i hela Sverige för bilder av dokumentär karaktär av hus på landsbygden. Gåramålaren var i regel självlärd som konstnär och försörjde sig genom att resa runt och måla husbilder. Det har gjorts inventeringar i vissa landskap. Eftersom få gåramålningar befinner sig på konstmuseer är det krävande att inventera eftersom det är målningar som finns i privata hem. Ibland är de undanställda eller på villovägar efter ägarskiftet, även om det rimliga är att låta gåramålningen följa med huset.

Matilda och Tobias Pettersson med familj. Ateljéfoto från 1880-talet. Foto: Okänd.

Konsthistorikern Stefan Hammenbeck kallar gåramålningen "ett folkligt kulturarv", men också ett hotat kulturarv eftersom målningarna tidvis haft så låg status. Ett namn som är känt i olika delar av Sverige är dalmasen Hed Olof Olsson från Vikarbyn (1855-1940) som också verkade flitigt i sitt hemlandskap men också i Hälsingland, Östergötland och Västergötland.

Om det gjorts några speciella insatser för att dokumentera gåramålningar i Värmland är okänt, men en

sökning i den värmländska bibliotekskatalogen ger inte några bra svar. I Östergötland har arkivför-

Fotografi av huset i Myrås, från Tobias och Matildas tid där. Foto: Okänd.

bundet genomfört en inventering, och en databas över gåramålningar finns på nätet.

Gården Myrås är inte bland de äldsta i Kila socken, men finns i jordeboken från 1610. Det räknades som ett fjärdelshemman och var en ensam gård. Här fanns en bondgård och ett torp.

Tobias och hans familj

1892 inflyttade Tobias Pettersson (1839-1923) med hustrun Matilda Larsdotter (1838-1910) och fyra hemmavarande barn till Myrås. Året förut hade familjen lämnat fädernegården Lillhaget i Getebol, Tveta och flyttat in till Säfte köping där Tobias låtit bygga ett hus i det som i dag kallas kvarteret Härden (Kvarter 9 tomt 8) i hörnet av Stationsgatan och Billerudsgatan. Huset står för övrigt kvar än idag och har kallats Tobiashuset, Danielssonshuset eller Ellissonshuset efter den familj som ägt det under längst tid.

Men tiden som pionjärer i kvarteret Härden blev inte så lång. Tobias sålde sitt hus och köpte då istället Myrås. Kanske ville Tobias ändå vara bonde? Släkten bevarar minnet av att han var liten till växten, rödhårig och ettrig till humöret.

Tobias var uppvuxen i Getebol där fadern var nämndeman, medan Matilda var född i Smärsbol i By men kom tio år gammal med sin familj till Snåret i Tveta. Tobias och Matilda gifte sig 1865 och inte mindre än elva barn föddes i deras äktenskap.

Tvillingarna Maria (1866-1944) och Lovisa (1866-?) hamnade i Minnesota, USA. Maria gifte sig med August Anderson Kyman från Gräsmark och blev bofast i Anoka, medan Lovisa gifte sig med en svensk av okänd härkomst vid namn John Larson, och bodde i Buffalo. Även Maria kom senare till Buffalo. Matilda (1868-1874) och Karl Petter (1869-1873) dog i tidig ålder medan Amanda (1871-1918) var kvar i Sverige och gifte sig 1896 med Karl Olof Jansson från Västra Takene.

Pontus (1873-1930) gifte sig med Alma Eriksson från Tängelsrud i

Den version av Myråsbilden som hittat vägen till Bob Nelson i Buffalo, Minnesota.
Foto: Carl-Johan Ivarsson

Bilden av Myrås i den kanske ursprungliga versionen.
Foto: Jan Rudberg

Kila och kom att ta över svärföräldrarnas gård där. Matilda (1875-1944) och Augusta (1877-1949) kom båda till Buffalo, Minnesota. Matilda förblev ogift medan Augusta gifte sig först med Oskar Danielsson, med stark Kilaanknytning, och sedan med Andrew Rundquist från Östmark. Niolena (1879-1941) blev gift med polisman Fritiof Stridsberg i Säfte.

De två yngsta barnen dog i unga år: Albertina (1881-1886) och Ottilia (1882-1882).

En ny mangårdsbyggnad

Bara några år efter att han kommit till Myrås lät Tobias bygga en ny mangårdsbyggnad, en för sin tid vanlig byggnadstyp med en och ett halvt plan, frontespis och glasveranda. Den blev inte rödmålad utan gul och vit med röda fönsterfoder, som var ett färgschema på modet. Det var Tobias andra stora byggnadsprojekt efter då Tobiashuset i Säfte. "Gammelstugan" i Myrås kom dock att stå kvar länge.

Det var detta nya hus som Wilhelm Björkman målade av, troligen första gången 1910. Vem var då denne Björkman? Han föddes den 7 oktober 1853 på Tomten under Björnö, som son till Johan Björkman och Lisa Kajsa Andersdotter. Senare flyttade familjen till Björsebyn i Långserud. 1878 flyttade han till Herrhagen i Karlstad där han för första gången står som målare. Året efter gifter han sig med den nio år äldre änkan Lovisa Strömdahl f. Larsson. Hon har två barn i sitt tidigare äktenskap.

Ättlingar till familjen Tobias Pettersson på besök i Myrås sommaren 2021. Lena Sonesson (till höger) med döttrarna Therese och Jenny, och barnbarnet Nora. Foto: Carl-Johan Ivarsson

Wilhelm Björkmans livsresa går 1879 vidare till Säfflebron i By socken, då ännu inte köping. Men 1881 lämnas den värmländska hembygden och familjen utskrivs till Adolf Fredriks församling i Stockholm.

Svår att följa

Det är inte så lätt att följa Björkman i källorna i Stockholm, familjen flyttar mellan olika adresser i Adolf Fredrik, Johannes och Hedvig Eleonora. 1895 överförs han från en fast adress i Rotemansarkivet till häftet över "lösa personer". Han är sedan inskriven i Allmänna arbetsinrättningens rotemansbok. Det tyder på att han hamnat vid sidan av i samhället, eftersom denna inrättning var en plats där människor som inte kunde försörja sig själva togs in och sysselsattes med enklare arbete.

De följande decennierna är svåra att klarlägga. En inventering av gåramålningar i Värmland skulle kanske kunna ge ett svar på denna fråga. Under 1910-talet var Björkman i varje fall verksam i Kila och Gillberga och har där inte bara målat bilder av byggnader. I ett hus i Flatebyn i Kila finns dekorativa målningar på väv.

När Wilhelm Björkman blev inskriven i kyrkboken för Gillberga 1919 under Hösås visste han alltså inte att frun var i livet ända till 1915. Björkman själv avled 1926 i Hösås. Idag finns det förstås ingen som träffat Björkman men det finns förmedlade berättelser om att

han, precis som man kan tro, hade problem med alkoholmissbruk.

Det är troligt, att Björkman fått genomgå någon form av skolning som konstnär. Även om han aldrig varit inskriven på någon konstskola så kan det vara så att han gått i lära. Hans bilder vittnar både god teknisk kvalitet och konstnärlig begåvning. Målningarna är realistiska men inte naiva som skulle vara troligt för en helt självlärd upphovsman.

Myråsbilden finns alltså i minst sju versioner varav knappast alla är av Björkmans hand. Det kom nämligen att bli många för vilka Myrås skulle räknas som släktgård. 1915 sålde nämligen Tobias Pettersson gården. Sonen Pontus tog över sina svärföräldrars gård i Tängelsrud och flyttade dit med sin familj.

En ny ägarfamilj

Nya ägare till Myrås blev Anders och Hanna Jansson. Anders var yngre bror till Tobias egen måg Karl Olof Jansson, så det fanns en släktrelation även om de gamla

och nya ägarna inte hade blodsbånd.

Anders (1872-1945) var född och uppvuxen på Högbergskerud i Västra Takene – där en annan Björkmanmålning finns bevarad. Hustrun Hanna (1887-1975) kom från Karlstuga i samma hemman. Även Anders och Hannas familj kom med tiden att bli stor. De åtta barnen hette

Anna	(1912-1992),
Karin	(1915-1984),

Dotterdottern Ruby Nelson från Buffalo med sonen Bob besöker Tobias Petterssons familjegrav på Kila kyrkogård 1979. Foto: Erik Pettersson

Åke	(1918-1963),
May	(1920-2004),
Rubi	(1922-1993),
Rune	(1925-2015),
Ingegerd	(1928-2006)
Gullan	(född 1930).

Två av Säfte-Tidningens nuvarande reportrar är för övrigt barnbarns barn till Anders och Hanna: Jenni Jansson och Carolina Schützer!

De (minst) sju varianterna av Myråsbilden skiljer sig åt i detaljer. Några har rök ur skorstenen, andra har betande kor och hästar. Alla har dock samma fågelperspektiv och samma något dramatiska bakgrund med skogsbeklädda berg bortåt Källås i Gillberga. Dessa berg får väl skrivas på den konstnärliga friheten, men de gör bilden anslående. Den variant som tillhör Rubis son Jan Rudberg är troligen den bästa och kanske den ursprungliga, eftersom den är daterad 1910.

Över Atlanten

Två versioner av Myrås har hittat vägen över Atlanten. En finns hemma hos Bob Nelson i Buffalo, Minnesota, dotterson till Tobias Petterssons äldsta dotter Maria. En annan finns hos Bobs tremänning Brad Danielson i Rockford, Minnesota, sonson till Tobias Petterssons dotter Augusta. Brads version har samma perspektiv men är mindre i formatet och enklare i utförandet.

En version fanns hos Tobias dotterdotter Edit, och ärvdes av hennes son Åke. När Åke avled hösten 2020 fick hans brorsdotters dotter Therese Sonesson upp ögonen för bilden.

Mangårdsbyggnaden på bilden av Myrås fick dock ingen lång historia. Huset revs 1958 eftersom grusåsen som den stod på skulle exploateras. Ett nytt bostadshus i form av en tegelvilla byggdes något längre söderut. I detta hus bor nu Anders Janssons sonsons son Daniel. Men minnet av huset som Tobias Pettersson byggde lever kvar!

Anna Roos af Hjelmsäter och hennes släktkrets

av Rolf Nummelin

Om Anna Roos af Hjelmsäter synes väldigt litet i Elgenstiernas ättartavlor, under adliga ätten nr 51 Roos af Hjelmsäter. I tabell 12 anges Anna Roos far vara Nils Roos, till Stömne och Gårstad (nu Rosenborg), född okänt när, levde den 24 september 1671, men var död den 11 februari 1672. Anna Roos mor anges här vara Catharina Olofsdotter af Forstenaslåkten.

Anna Roos syskon anges här:

- Lennart, född 1655, död den 8 maj 1711. Amiralitetskapten 1679, gift i januari 1680 med sin släkting Ester Ugglä; sex barn noterade.

- Bo, anges död före 1681, gift med Estrid Ugglä. Bo var löjtnant i holländsk tjänst. Anges barnlös.

- Olof, till Läckö i Hyssna socken. Löjtnant i holländsk tjänst. Olof var hemma den 16 juli 1680, men säges den 11 juli 1681, ha varit fången hos turkarna; död ogift i Alger.

- Agneta, dog på Ramstorp i Ångarps (Agnatorps) socken, den 5 juni 1729. Gift den 13 maj 1679 på Korpegården i Vedums socken, med kaptenlöjtnanten Nils Ulf-sköld (1642-1728). "Hon hade lägrats av den gifte Carl Silfverswärd och förverkade därigenom sitt arv".

Om Anna Roos skriver Elgenstierna: *Hon dog ogift den 20 maj 1688 på sin egendom Rosendal, i Nedre Ulleruds socken, och begravdes samma år den 25 juli.*

Det är uppenbart, att Anna Roos här ovan inte hör hemma i tabell 12, utan i tabell 89

Det finns ett testamente från Anna Roos hand, upprättat den 13 juni 1679 till förmån för **sin systerdotter** Annicka Blankenfield, vilket förorsakar en stämning över bouppteckningen efter Anna Roos, noterad vid Göta hovrätt i Jönköping den 4 september 1688.

Stämningen inlämnas av Annikas man Johan Palmström; och resulterar i en kallelse till förhandling inför Hovrätten, den 4 februari 1689.

Arvingarna efter Anna Roos är:

Wellb: fru Gunnilla Roos, änka (död 1698)

Lieutenant wellb: Gustaf Palmström (1656-1710)

Löjtnant (skeppskapten) wellb: Johan Palmström (1648-1705)

weil b: Magnus Blankenfield (1648-1690)

Corneten wellb: Jacob Udd (1655-1705)

Capitenen wellb: Jonas Sturck, samt(ca 1644-1714)

wellb: Johan Roos *) (levde 1692)

wellb: Axel Roos *) (1649-1692)

*) Sannolikt bröder, söner till Ingrid Roos af Hjelmsäter, syster till Anna Roos.

Anna Roos har skänkt några saker till systerdottern Annicka Blankenfield, gift med Johan Palmström **Gunnilla Roos** är säkerligen Annas syster, vilken gifte sig år 1664 med Lennart Hård af Segerstad (1620-1672)

Gustaf Palmström var gift med Margareta Blankenfield, Annas äldre syster, Christina Roos dotter

Magnus Blankenfield Annas systerson

Jacob Persson Udd, gift 1683 med Beata Blankenfield, Annas systerdotter

Jonas Sturck, kapten, född omkring 1644, död före den 14 september 1714. Gift omkring år 1671-1672 med Annas systerdotter Catharina Blankenfield.

Jonas Sturck var en duktig snickare - han tillverkade bland annat

möbler. Inblandad i flera rättstviser om fastigheter. Han uppger att han och hustrun Catharina Blanckenfjell var utfattiga. Några år efter Jonas Sturcks död, eventuellt 1717, flyttade Catharina Blanckenfjell till säteriet Hållerud, där hon dog den 19 juni 1723, "sedan hon levat i denna världen i 74 år, 12 veckor och 3 dagar". Hon begravdes troligen i den Rooska graven intill Nedre Ulleruds kyrka (numera ligger graven inne i den nya kyrkan).

Jonas och Catharinas son **Lars Sturck**, vilken blivit militär, och blivit premierlöjtnant den 20 april 1707, och livdrabant den 14 augusti 1708, Han stupade vid Poltava den 28 juni 1709, samtidigt med sin kusin Johan Reinhold Palmström, son till Johan Palmström ovan. Uppgifter om släkten Sturck/Stårck finns i "Stårckska släktboken", del I, tryckt i Uppsala 1964.

Johan Roos och Axel Roos skulle kunna tänkas vara Anna Roos äldsta syster Ingrid Roos, gift med Knut Roos af Hjelmsäter, barn. (Det fanns ytterligare barn i maj 1688) I supplementet till Elgenstierna, år 2008, nämnes, att Ingrid Roos var gift med Knut Roos i dennes första gifte, och han var gift andra gången med en till namnet okänd kvinna och att sönerna Johan och Axel var barn i andra giftet. Om Ingrid Roos var första husru, skulle hon därmed vara mor till Britta Roos, född 9 oktober 1633. Detta synes orimligt, eftersom Ingrid rimligtvis var född år 1618, eller senare.

Anna Roos är med all säkerhet dotter till Måns Axelsson Roos (1590-talet - 1636) och hans hustru Carin Cruus af Edeby (1592-1665), gifta den 30 mars 1617.

En av Anna Roos systrar har ej blivit ihågkommen - **Carin Roos**, möjligen gift med Joen Torstensson Blanckenfjell. Joen Blanckenfjell, är bror till Lars Blanckenfjell. I Elgenstiernas uppgifter från 1925 nämnes inte något äktenskap med Carin Roos, utan första hustrun anges vara Anna Bratt af Höglunda, äktenskapet anges ha ägt rum efter 1652, men före 1656. I

Elgenstiernas uppgifter från 1931, finns angivet äktenskapet med Carin Roos.

Förmodligen var då Carin död, före 1652, och kanske inga gemensamma barn fanns. Lektor J. Stårck, den siste av släkten Stårck, forskade flitigt vid landsarkivet i Göteborg. Han utgav Stårckska släktboken, och hans handskrivna kommentarer fanns kvar i den utgåva av Elgenstiernas som tidigare fanns på Landsarkivet i Göteborg. (Numera utbytt mot faksimilverket) Han skriver i rättelserna till Blackenfjell i Elgenstierna år 1936:

Joen Torstensson Blanckenfjell gift II, 27 juni 1652, enligt Vänersborgs dombok för 1664.

Joen Blanckenfjell adlades den 23 februari 1650, och kanske han fick gifta sig med Carin Roos efter detta datum. Kanske dog Carin Roos vid barnsbörd.

I tabell 89, Roos af Hjelmsäter, nämnes, att Anna Roos levde ännu 1666, och att hon varit gift med Bengt Hillesköld, i hans första gifte. Han noteras död före 1680. (Säkerligen före 1678) Det är inte troligt att detta är korrekt, Anna Roos nämnes jungfru vid sin död, tillika ogift. Bengt Hillesköld har kanske varit gift med **någon annan Anna Roos?**

Bengt Hillesköld gifte om sig år 1671, med Beata Blanckenfjell, i hennes första gifte, senare omgift med Johan Hård af Segerstad, död den 13 september 1678 på Bohus. Beata Blanckenfjell (död 10 april 1699) gifte för tredje gången, den 17 mars år 1683, med Jacob Udd - Mannerstierna (1655-1705).

Bengt Hillesköld

Född mellan 1637 och 1645?

Ryttare vid K. Maj:ts livgarde till häst 1666, (Elgenstierna supplement 2008). Död när? Någon gång mellan 1671 och 1677? Kanske fallit i skånska kriget

Det är tänkbart, för att inte säga troligt, att uppgifterna om att Bengt Hillesköld var ryttare 1666, och att Anna Roos levde år 1666, kan hänföra sig till ett detta år in-

gången äktenskap - och Anna Roos död efter kort tid.

Johan Hård af Segerstad

Fänrik vid Västgötadals regemente 1673, löjtnant 17 november 1675 och kapten 1677 och död på Bohus, sannolikt juli/augusti 1678.

Med detta uttryck förstås säkerligen Bohus fästning. Bohuslän hade ockuperats under ledning av Fredrik III:s av Danmark utomäktenskaplige son Ulrik Fredrik Gyldenlöwe (1638-1704). Den s.k. Gyldenlöwefejden. Under juli och augusti 1678 belägrades Bohus fästning, under mycket svåra förhållande för den svenska besättning, vilken decimerades från kanske 900 man till runt 400. När fästningen stod inför kapitulation, kom svensk förstärkning, och de danska trupperna drog sig tillbaka. Kanske Johan Hård råkade illa ut här på fästningen under belägringen.

Jacob Udd - Mannerstierna

Adlad 31 augusti 1689. Var född 1655, dog sommaren 1705

När Lars Palmström inskrives i Skara skola, 1689, noteras även två gossar Udd. I skollängden har noterats för dessa "Nobil", det vill säga adliga. Det skulle därför kunna tolkas som om Jacob Udd varit gift före äktenskapet med Beata Blanckenfjell.

Jacob Udd blir utsatt för ingående utredning om sin relation under äktenskapslöfte till prästdottern Märta Danielsdotter (Hjelte) från Algutstorp, enligt Skara stifts protokoll i juni 1681 -8 augusti 1687

Trolovad med Märta Danielsdotter, år 1676, sannolikt ett barn fött 1677, enligt ovanstående protokoll

Märta Danielsdotter Hjelte var dotter till kyrkoherden Daniel Thorberni Hjelte (1612-29 mars 1665) och hustrun Magdalena Gyltbackius, dotter till prosten Martin Gyltbackius i Medelplana

Gift II?, med Beata Blanckenfjell, den 17 mars 1683, minst fem (fyra) barn, av vilka dottern Christina Mannerstierna fick ett långt liv med flera barn och barn-

barn, och sonen Per Mannerstierna blev korpral.

Christina Mannerstierna gift den 30 maj 1700, med korpralen, senare ryttmästaren Anders Berg, adlad Bergstedt.

Enligt Fröjered AI:1 (1740-1747) dog Stina Mannerstierna i december 1742 på gården Tjäreberget, i en ålder av 65 år, vilket ger födelseåret 1677. Elgenstierna meddelar, att Per sannolikt dog i fält, kort tid efter 24 december 1705.

Det finns emellertid en person i nutida Göteborg, vilken hävdar, att Per Mannerstierna deserterade från kriget i Polen, och lyckades taga sig hem till Sverige under falskt namn. Gift och fick två söner, en med namn Andreas. Han levde i ytterligare 40 år.

Sagesmannen i Göteborg säger sig vara släkt med Christina Mannerstiernas make Anders Bergstedts bror, Gustaf Bergstedt gift med Sofia Beata Mörner af Tuna.

Gift III, Anna Margareta Stake (1664-1737), inga gemensamma barn noterade

Det finns många släktingar med namn Udd; så till exempel gifter sig Gustaf Palmströms dotter Anna Elisabet första gången, den 28 december 1705 på Blomberg, med ryttmästaren Lennart Lindeström (1670-1718). Elisabet gifter sig II den 13 mars 1719 på Blomberg, med kyrkoherdesonen och kaptenen Peter Ahling (1678-1729). Settergrens Släktbok noterar, att Peter Ahling tidigare varit gift med en Udd, och att "Barnen dog i ungdomen".

Anna Roos hade också en broder Nils Roos. Det finns i det närmaste inget om honom skrivet. Han skulle kunna tänkas vara född efter 1618. Blanckenfjellforskare Björn Björnström, nämner i kompletteringsbanden till Elgenstierna, år 2008, att Nils Roos utfärdat ett köpebrev, på sin moders vägnar, tillsammans med Lars Blanckenfjell, den 24 november 1651, över frälsehemmanet Morga i Alsike socken. Måhända var Nils inte gift, eller hade inga barn.

Bengt Hillesköld

Bengt Hillesköld noteras vara rytare vid K. Maj:ts livgarde till häst 1666

Elgenstierna placerar Bengt mellan systern Kerstin, född 1637, och brodern Jacob, född 1646. Stora Svenstorp i Skaraborg blir hans gård.

Född?

Död ? Bengt levde 1675, men var död 1680, skriver Elgenstierna

Hustru I, anges vara Anna Roos af Hjelmsäter, i Elgenstiernas original. I kompletteringsbandet 2008, nämnes inte Anna Roos, utan bara att hustru II, var Beata Blanckenfjell

Hustru II, var Beata Blanckenfjell, född 1651, död på Stora Sventorp 4 april 1699, gifta 1671

Anna Roos, dottern till Måns Axelsson Roos, tabell 89, anges felaktigen gift med Bengt Hillesköld. Hon dog ju ogift den 20 maj 1688, och blev begravd den 25 juli, i den "Rooska graven" i ett valv intill den gamla kyrkan i Nedre Ulle-rud; vilket valv numera ligger inne i den nuvarande kyrkan; och i vilken grav även Johan Palmström senare blev begravd.

Men om henne skrev Elgenstierna, att hon levde år 1666 (vilket hon ju förvisso gjorde), men denna anteckning syftar möjligen på Anna Roos i tabell 12 Om den senare Anna skulle år 1666 kunna syfta på det år, då hon gifte sig med Bengt Hillesköld.

När var då denna Anna Roos II född?

Anna i tabell 12 har ingen födelseangivelse, men brodern Lennart Roos anges född 1655. Här är det nog det gamla sättet att notera barnen som gäller - med sönerna först och döttrarna efteråt. För att Anna Roos skulle kunna gifta sig med Bengt Hillesköld, borde hon ha kommit till världen någon gång på 1640-talet.

(Anna Roos I skulle tänkas kunna vara född omkring 1645, gift 1666, och död 1670, eller något år tidigare)

Beata Blanckenfjell var gift II, med kaptenen Johan Hård af Segerstad, tabell 121, död den 13 september 1678, på Bohus. Johan Hård var äldre bror till Beata (1648-1691), gift med Axel Roos (1649-1692) på Blombergs säteri. Hon var gift III, med Jacob Udd-Mannerstierna (1655-1705, den 12 oktober år 1682

Bengt Hillesköld bör vara född mellan 1639 och 1644. Kan det vara någon annan Anna Roos som var gift med Bengt Hillesköld? Var han överhuvudtaget gift före Beata?

Joel Torstensson Blanckenfjell, nr 482

Adlad den 23 februari år 1650, introducerad samma år. Född okänt år, Kanske plus minus några år runt år 1618, hans broder Lars födelseår Död kort tid efter 29 januari år 1667 (Han levde ej år 1668) (Kållands härads dombok 1668 12/10)

Gift I, med sin broders svägerska, **Carin Roos af Hjelmsäter** (Elg tillägg och rättelser 1936).

Gift II, den 27 juni 1652, med **Anna Bratt af Höglunda** (Vänersborgs dombok 1664; Lektor J. Stårck)

Barn:

- Brita, död 1682 i barnsäng, gift m Carl (Gustaf) Ulfsköld, den 26 juni 1681

- Leonard, död 22 mars 1692, gift i februari 1669, med Inga Sibylla Roos i hennes III, hon levde ännu 13 mars 1702., hennes mor var Birgitta? Roos.

- Olof, född på Degeberg, levde 1675

- Catharina, till Norserud, död där 18 november 1739, "vid pass 70 år gammal", begravd i Ny socken 13 mars år 1740. Gift med Carl Örneberg (1655-1704)

Vid pass 70 år är ett osäkert begrepp. Hon var, om 70 år tolkas matematiskt, otvetydigt dotter till Catharina Dreffenfelt. Även Olof skulle kunna vara hennes son, namnmässigt tolkat.

ansk Anna Bratt säges vara styvmor till Leonard (Elg supplement 2008) Kanske även Britta eller något annat barn var styvbarn? Om nu Leonard var styvson till Anna Bratt, så borde hans mor vara Carin Roos. Man kan då fråga sig varför Leonard Blanckenfjell inte fått något arv efter sin mor Carins syster - Anna Roos af Hjelmsäter. Kanske var inte Carin hans mor, eller kanske fick han inte ärva, på grund av den olycksaliga duellen före år 1687.

Leonard hade uppenbarligen en stor skuld till Carl Örneberg., minst 400 daler. Leonard var ju dessutom omyndigförklarad.

Leonard, som undertecknar med Linnart, duellerade med sin svåger Carl Örneberg, omkring år 1687, eller något tidigare. Inga Sibylla lät omyndigförklara sin man år 1687; möjligen för att han skulle undgå straff för duellen.

Carl Örneberg fick flera år i fängelse för duellen

Det finns ett brev från Linnarts hand, där han relaterar, att Carl Örneberg sökt upp honom och krävt betalning för en skuld 400 daler, Linnart var pank vid detta tillfälle, man hade också druckit sprit. Och hade tydligen Linnart uttalat sig tveksamt - eller skändligt mot myndigheterna. Han skriver och ber om tillgift för sitt fyllesnack. Skrivelsen undertecknas av flera personer, bl a hans gode vän Gustaf Palmström.

Inga Sibylla utser i samband med omyndighetsförklaringen två gode män till sina två barn: Lennart Roos och Johan Palmström (Gustafs äldre bror)

Om Anna Bratt skriver Elg supplement 2008, att hon var död före den 16 november 1678, men hade

gift om sig före år 1670, med Henrik Dreffenfelt

Det finns tveksamheter i Anna Bratt och Joen Blanckenfjells äktenskap, För att uppgifterna i Elg, supplement skall stämma, måste makarna ha fått skilsmässa. Och de skulle därefter gift om sig med två syskon.

Gift III, med Catharina Dreffenfelt

Vilken kvinna mycket väl skulle kunna vara mor till något av barnen Blanckenfjell, t ex Olof, vilken levde på Degeberg, år 1675, och Catharina.

Lena Calmestrand

Historiska berättelser under 15 sekler

ISBN-978-91-983462-0, tryckt hos Trollreda i Trollhättan 2021.

Format: A4, spiralbunden, 306 sidor.

Kan beställas genom att kontakta författaren på:
lena.calmestrand@gmail.com

Priset är 225 kr + porto 100 kr och pengarna skänker författaren till välgörande ändamål.

Ett omfattande material från ett antal olika källor har sammanställts av författaren under ett antal år, och har sin utgångspunkt i frågeställningen *"Var Nils Finne i Saxåhyttan, min mormors farfars farmors farmors farfars far, en son till Valborg Henriksdotter Flemming i hennes första äktenskap med Lasse Finne?"*

Om svaret på frågan är ja, så har författaren fått fram en mycket

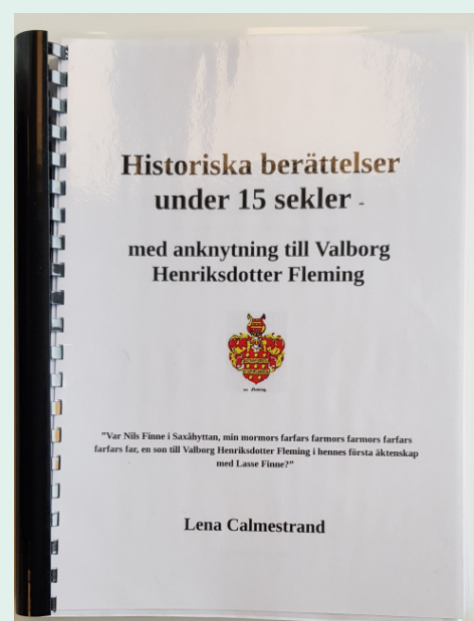
lång rad av anor, där det i vissa fall är sägner och antaganden som är källan, medan senare generationer kan styrkas genom arkivmaterial.

Inte mindre än 47 generationers anor under 15 sekler berättas det om med olika grad av detaljrikedom. Spännande uppgifter om hur livet levdes och samtida historiska händelser mm är samlat här.

Som släktforskare har man lärt sig att vara källkritisk och vid första anblicken kan den här typen av antavlor innehålla allt för många antaganden för att kallas släktforskning, men om man tar av sig den källkritiska hatten, och i stället ser den som en beskrivning av ett antal personers liv kopplat till historiska händelser blir den intressant. Om antagandena ovan är riktiga ger det en extra krydda åt berättelserna.

Det finns en bra innehållsförteckning och källhänvisning.

Lars-Göran Jansson

Adolph O Eberhart – guvernören från Frykerud

av Monika Peterzon

Anders Olsson kom från Tolerudstorp i Grava socken till Karsbol i Frykerud som dräng. Han stannade där och gifte sig 1867 med Karsbolsfödda Johanna Lovisa Andersdotter och blev boende i Karsbol där Johanna Lovisas far och mor var födda och där släkt bott i generationer. Åren 1868, 1870 resp. 1873 föddes deras tre söner Johan, Adolf och Karl.

År 1874 flyttade familjen till Ås där sonen Axel och dotter Maria föddes och där sonen Karl avled. Tiden var svår för småbrukare så Anders planerade ytterligare en flytt för sin familj. Lovisa som var höggravid protesterade. Så gjorde också sonen Adolf som nu var 10 år samt Johanna Lovisas storsyster Cajsa som bodde kvar i Karsbol med sin familj

Protester hjälpte dock inte så 13 maj 1881 stod familjen på perrongen vid Kils järnvägsstation och väntade på tåget mot Göteborg, där båt skulle föra dem vidare till Nordamerika.

Adolf blev inhyst hos barnlösa farbror Johannes och faster Lisa i Forsnor och trots löfte om god omvårdnad smärtade det såklart Lovisa, att inte få honom med.

Resan började dock positivt då Lovisas syster Stina Maria bestämt sig för att ansluta med sin familj. Lovisas stöd av sin fem år äldre syster hade funnits länge. Då hon var fyra år miste de sin mor Maria. Nu fick Stina Maria också finnas till hands då lillasyster på överfarten födde en dotter som tragiskt nog avled innan båten nådde New York.

Stina Maria Andersdotter var född 1835 på Wal i Karsbol. Maken var Per Pettersson född i Gunnarsby och familjen var boende i Runnevål och Bondestad innan emigrationen. De båda familjerna slog sig ned i Hector, Minnesota där de fick bostad och arbete.

Adolph Eberhart med hustru Adele och de fem barnen. Bild från Minnesota Historical Society

Hemma i Forsnor började Adolf längta efter sin familj och besöken i Karsbol blev allt färre. På morbror Nils inrådan gjorde han ett besök hos prästen för att förhöra sig om ett utresetillstånd. Det blev milt sagt en förvånad präst och ett speciellt möte mellan honom och den 11-åriga gossen som man kan läsa mer om i boken *Emigrantpojken som blev guvernör* av Albin Widén.

Albin berättar om dagen då Olof Adolf lämnade Forsnor med ett matpaket, några slantar, en notbok och lite klädombyte i sin rygg-säck. Han beskriver den händelsen som kunnat ändra livet för den unge resenären som går vilse i Liverpools hamn. Han berättar vidare om en lycklig stund, 4 juli 1882, då han ser amerikanska flaggor och får möta sin familj.

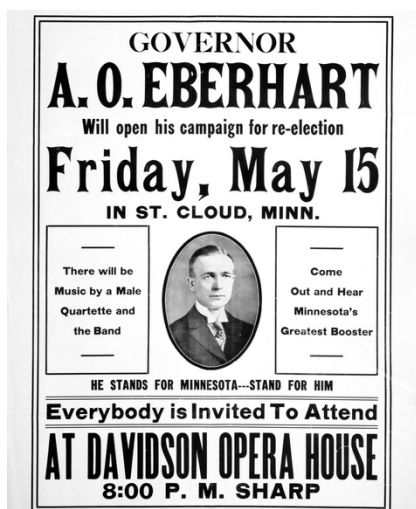

Guvernör Adolph Eberhart till höger med president William Howard Taft i St. Paul 1911. Foto: St. Paul Dispatch. Bild från Minnesota Historical Society

Den elvaåriga Olof Adolf Olsson går nu från dräng i Forsnor till cowboy i Nebraska och några år senare blir han student vid Gustavus Adolphus College i Minnesota och fick sitt första arbete i Mankato.

Andrew och Louisa Olson lämnar efter Olof Adolfs ankomst släkten i Minnesota och flyttade vidare till Clark Township, Dixon County i Nebraska och i Hooker Township köper Andrew mark av skolan och blir en av de första nybyggarna där.

I Karsbol fanns på denna tid fem gårdar och tjugosju torp om man får tro Einar Hagenrot. Där fanns stor gemenskap och man hjälpte varandra med sysslorna.

I Nebraska blev det likadant för familjen Olson och mellan grannfamiljerna utvecklades såväl vänskap som släktskap.

År 1884 föds sonen Oscar Olson och han kom senare att gifta sig med Elisabet i grannfamiljen Blatchford. Oskars syster Marie som föddes i Ås 1878 gifte sig med Elisabets bror Maurice. Olof Adolf bor en tid med grannfamiljen Axel Fred Olson. Hon jobbar på Axels gård för att tjäna pengar till studier.

Walther Blatchford hade brittiskt ursprung men Axel Fred Olson kom från Järnskog.

Det blev ett "Bullerbyn" i Nebraska och Louisa kände sig äntligen hemma.

Wal i Karsbol 1923 då Adolph O Eberhart besökte sina kusiner (Karl Emil Maria och August) Flickan är min moster Ruth. Bilden tillhör Monika Peterzon.

Olof Adolf återvände till Minnesota och tiden på Gustavus Adolphus College och arbetet på advokatfirman i Mankato skriver Albin Widén också om. 22 juni 1898 gifte Olof Adolf sig med Adele Koke som var dotter till "The miller" i New Ulm, Brown Minnesota

Det fanns många svenskar i Minnesota under denna tid och Olof Adolf Olson blev ofta förväxlad med andra. Han beslöt därför att byta sitt efternamn. Adeles mormors flicknamn var Eberhart och det blev en bit av det tyska arvet från Adele som fördes vidare till de fem barnen Eberhart som föddes mellan åren 1899 och 1906.

Vid sidan av advokatyrket var Adolph O Eberhart också politiskt

intresserad och engagerad. Han var medlem av Minnesotas delstatssenat mellan 1903 och 1907. Eberhart tillhörde det Republikanska partiet. Den 21 september 1909 fick han som biträdande guvernör (lieutenant governor) tillträda den ordinarie guvernörsposten, när guvernör John Albert Johnson avled. Vid valen 1910 och 1912 blir Adolph Eberhart omvald som Minnesotas 17:e guvernör. Det finns en hel del skrivet om hans liv som guvernör och de spår vår "förskingrade värmlänning" satt i Minnesotas historia. Men det finns också skrivet en del om hans familj där hemma i Nebraska.

Andrew och Louisa förblev farmers men då Andrew avled ca 40

Guvernören på valturné på Lake of the Woods. Bild från Minnesota Historical Society

år före Louisa levde hon vidare med sina barn och med sina vänner. Johan "John" och Axel flyttade vidare till Minnesota medan Marie och Oscar stannade i Nebraska.

Louisa som hela sitt liv varit en aktiv medlem av Zion Lutheran Church i Maskell var vid sin död den äldsta medlemmen någonsin i församlingen. Hon var också "charter member of the Ladies Aid" och hade tidigare hedrats med ett livslångt medlemskap i "The Womens Missionary Federation". Louisa avled 1941 i Hartington, 99 år gammal och under sin sista tid vårdad av vännen Mrs Grace Bottolfson.

Vid moder Louisas begravning låg Adolph förlamad i Savage, Minnesota, och kunde inte delta. Familjen företrädde därför av Adele. Adolph avled tre år efter sin mor i lunginflammation

och hustru Adele i en hjärtattack hos dotter i Illinois 1945.

Louisa överlevde såväl maken Andrew som sönerna Axel och John samt dotter Marie.

Sonen Oscar med hustru Elisabeth levde kvar i trakterna runt Hooker Township och Maskell. Än i dag finns ättlingar på gårdarna som våra värmländska nybyggare och deras vänner byggde upp under slutet 1800-tal.

"Bullerbyn" i Nebraska fick både skola, kyrka och social service. Oscar Olson och Elisabeth Blatchford Olson fick nya grannar i Anna Berg med familj och Anna Stolpe med familj.

Deras ättlingar brukar fortfarande marken i området, och i staden finns nu i Ponca Park ett museum där det berättas om de tre nybyggarfamiljerna och deras barn.

FAKTA

Olof Adolf Olsson (Adolph O Eberhart)
Född i Karsbol (troligen Gullerud) 30 juni 1870
Avliden i Savage, Hennepin County, Minnesota, USA 6 december 1944

Adolphs rötter:

Moder Johanna Lovisa Andersdotter född på Wal i Karsbol Frykerud 4 juli 1842

Fader Anders Olsson född i Södra Rävling, Stora Kil sn 11 december 1834

Morfar Anders Ersson född 1805 och avliden 1852 i Karsbol
Mormor Maria Magnusdotter född 1801 och avliden 1846 i Karsbol

Marias mor var Brita Persdotter född 1868 på Högvalta gård i Frykerud och avliden 1843 i Karsbol

Britas mor var Maria Olufsdotter Piscator född på Högvalta gård 1732 och avliden på Högvalta.

Marias mor var Elisabeth Kiellin född på Västra Ulverud i Kil 1691 och avliden på Högvalta

Elisabet "Lisas" mor Margareta Johansdotter Brunia föddes 1661 i Kil och avled på Västra Ulverud 1725

Margareta Johansdotter Brunia var dotter till Johannes Christophori Brunius född 1604 och avliden 1674 som Frykeruds förste komminister sedan 1630.

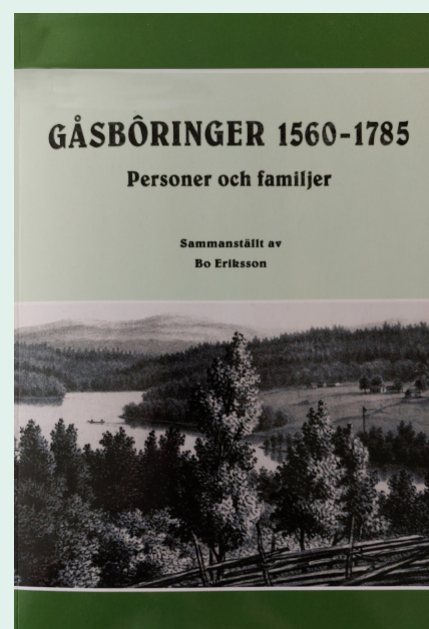
Bo Eriksson

Gåsböringer 1560-1785. Personer och familjer

Gåsborns Hembygdsförening.
Tr. Karlstad 2022.

ISBN 978-91-527-2869-7. För att köpa boken kontakta författaren: bo.eriksson5@telia.com

Gåsborn är idag en av Värmlands mest undandömda socknar. En gång var det bergsbruket som gav anledning för människor att flytta hit. När hyttorna försvann behövdes arbetskraften i skogen, men inte heller där finns längre särskilt många arbetstillfällen längre och befolkningsminskningen har varit mycket stor. Idag finns drygt 200 fastboende (som mest fanns det över 2000 gåsböringer) och i princip allt av samhällsservice är nedlagt.

Men i ett avseende ligger Gåsborn i framkant. Det gäller dokumentationen i skrift kring socknen. Folkskolläraren Nils Helger gav ut en läsvärd sockenbok redan 1916, i nytryck 1951. Under de senaste decennierna har en studiecirkel under ledning av vårt sockenombud för Gåsborn, Bo Eriksson, utgivit en rad fylliga doku-

mentationer över socknens olika delar.

Denna serie avrundades med boken om Gustavsström 2011. Intresset har varit överraskande stort och nytryck har fått göras av vissa av böckerna.

Bo Eriksson har släkt- och hembygdsforskat sedan 1982. Nu har han så att säga krönt sin insats genom att publicera boken om folket i Gåsborn före 1785. Det är drygt 200 år från Börger på Gåsaklinth, omnämnd 1560 i skattelängderna, till dess att husförhörlängderna börjar.

Det här är inte en bok som är tänkt att sträckläsas men som istället noggrant redovisar människorna by för by, år för år. Uppgifterna i skattelängderna kan vara mycket lakoniska. En del har inte ens patronymikon. En Håkan Larsson finns dock på slutet av 1500-talet, och det är sannolikt att de som senare bar namnet Håkansson var hans söner. När ministerialböckerna börjar i slutet av 1600-talet finns det möjlighet att följa de döpta, vigda och begravda.

Det är också så, att Bo Eriksson noggrant redovisar källornas vittnesbörd. Där det finns obesvarade frågor, skriver han så. Där släktskapet är troligt men inte säkert, framgår det också.

Det skall redan sägas nu, att en del kommer att sakna personregister. Det hade dock tätt sig ogörligt med så många namn, dessutom ofta snarlika som finns på varje sida. Boken är geografiskt och kronologiskt upplagd, så det går att orientera sig i boken även för den som inte är bevandrad i trakterna.

Är det färdigforskat i Gåsborn nu? Nej, inte helt. Den källa som ännu inte blivit publicerad är domböckerna – det borde gå att ytterligare klargöra historien med hjälp av dessa.

Bo Eriksson har all heder av sin storslagna insats att utforska Gåsborns historia, både för sitt ledarskap för bygdeforskningscirkeln och för att underlätta för andra forskare genom den tålmodsprövande forskningen i skatte- och mantalslängder och ministerialböcker.

Carl-Johan Ivarsson

**Anders Överby,
Kjell-Ove Larsson,
Hans Nilsson,
Sara Andersson,
Nils-Erik Åhlander**

Öden och liv i Järnskog

Järnskebygda nr 23,
Järnskogs Hembygdsförening.
Tryckt 2022.
ISBN 978-91-85957-27-9.
Pris 295 + ev. frakt 110 kr. Säljes av Anders Överby 070 602 39 29, e-post 111463@telia.com

Det finns rätt mycket skrivet om Järnskogs socken i Nordmarks härad. Dock finns det inte någon riktig sockenbok – och det är inte heller denna bok. Eller det kanske beskrivas som ”en lite annorlunda sockenbok”.

Men Öden och liv i Järnskog är ändå Järnskogshistoria, mest berättad i personliga berättelser. Precis som på andra ställen har Järnskogs kyrkogård blivit inventerad på gravstenar av kulturhistoriskt intresse.

I många fall har man gjort en bevarandeplan, med fokus på gravstenars ålder, material, former, titlar och Ortsnamn. Men bevarandeplanerna har inte alltid givit rättvisa åt det person- och släkthistoriska intresset. Men det finns flera initiativ från lokal nivå för att detta skall avhjälpas.

I Säfletrakten har det blivit en hemsida – vi har skrivit om detta i VärmlandsAnor. I Järnskog har man skrivit en bok. Den kom ut i början av året och är en del av hembygdsföreningens skriftserie Järnskebygda. Men det är också en prydlig bok i hårda pärmar, producerad i sam-

arbete med Votum Media och formgiven av Per Kollberg.

Bakom boken står en forskar- och författargrupp även om Anders Överby skrivit det mesta av texten. Den skrivande distriktsläkaren känner vi från tidigare böcker om krigstid och jakt i bygden.

Utgångspunkten har tagits i själva gravstenarna, och de människor om vilka de minner. Det finns många intressanta människor att berätta om. Här finns det bilder av gravstenarna och många porträtt, hus-, miljö- och arbetsbilder ifrån olika tidevarv.

I boken ryms också några blandade berättelser kring Järnskog i förfluten tid. I slutet finns också presentationer av bokens författare och uppgiftslämnare.

Bokens styrka är ändå temat med gravstenar och för mig hade gott hela boken kunnat fokusera på dessa. Visst är Järnskog värda en traditionell sockenbok också – som inblandad i Karlandaboken så hade jag hoppats att grannarna i norr hade försökt att överträffa oss. Det hoppas jag kommer med tiden.

Men till dess så får vi studera den här boken och lära oss mer om de människor som funnits i Järnskog under tre sekler.

Carl-Johan Ivarsson

ÖDEN OCH LIV I JÄRNSKOG

Ur Kils härads dombok på 1600-talet

av Hans Jonsson

När man släktforskar händer det ibland att man slinker in på något sidospår som fångar ens intresse. Så har det varit för mig. Under coronapandemin har jag fördrivit en del tid med att försöka tyda den gammaldags skriften i Kils härads dombok från 1600-talet. Där har jag plockat ut ärenden från Frykerud, speciellt sådana med släktanknytning. Till Kils härad hörde på 1600-talet Kil (Stora Kil), Frykerud, Nedre och Övre Ullerud (inkluderande det som sedermera blev Ransäter) och Nyed. Från år 1681 tycks Nyed ha blivit en egen domsaga.

Den första boken sträcker sig från 1629 till 1657. Redan 1630 träffar man bland nämndemännen på Elof i Ässkärr (Stora Kil) min farmors morfars morfars farfar, som härstammade från Östra Glänne i Frykerud och ett par år senare återfinns där. Från 1635 till 1664 var min mormors farmors farfars morfars morfar Gilius Giliusson på Stora Skanum i Ölme kronobefallningsman för Östersysslet och bevistade därför lagting i Kils härad, som ju hörde till Östersysslet. Ibland deltog även landshövdingen i tinget. Så till exempel i februari 1662 närvarade landshövdingen över Närke, Värmland, Nora och Linde Bergslager, Ståthållaren på Örebro slott, Assessorn i Kungl. Generalbergamtet högvälborne Abraham Leijonhufvud, friherre till Skoberg, herre till Hjälmarsberg och Ådö. Man lade stor vikt vid titlar.

Samtidigt med Elof i Glänne var Bengt Påvelsson i Klaxås nämndeman för Frykerud, de sista åren som häradsdomare, dvs den främste (äldste) bland nämndemännen. 1653 omnämns i texten salig häradsdomaren Bengt Påvelsson i Klaxås som tillika var pionjär som postbonde, en uppgift som han hade så länge han levde. År 1653 fick två nya personer avlägga nämndemanseden, nämligen Knut Elofsson i Glänne och Joen

Bengtsson i Säldebråten. Knut var son till Elof i Glänne och min farmors morfars farmors morfars far. Joen var son till Bengt i Klaxås. Påfallande ofta gick nämndemansysslan i arv. Knut Elofsson var nämndeman i över 30 år till 1694, från år 1679 som häradsdomare. Han efterträddes 1694 av sonen Olof Knutsson, min farmors morfars farmors morfar, vilken i sin tur efterträddes av sin måg Sone Persson i Östra Glänne, min farmors morfars farmors far. Även kronobefallningsmannen Gilius Giliusson efterträddes av sin måg, Henrik Johansson Schröder på Benneberg i Ölme. En annan nämndeman med släktanknytning var Olof Eriksson i Gönäs, min farmors morfars mormors mormors far. Han var nämndeman 1679 till 1707, från år 1700 som häradsdomare. Han efterträddes av sin måg Sven Halvardsson i Gönäs.

Av speciellt intresse för mig är det som i domboken berör Gassebol och Gönäs i Frykerud, eftersom jag har anor från båda dessa gårdar, men även Östra Glänne och Skållerud är intressant för min del ur släkthänseende.

1643 behandlas ett mål där Erik Olofsson i Pelletorp i Nedre Ulleruds socken anklagas för att ha stulit järn som Nils Olofsson i Gassebol haft nedställt hos en änka i Brattfors. Erik Olofsson får böta 40 mark och åläggs att ersätta järnet. Nils Olofsson är min farmors morfars farmors mormors far men samtidigt min farfars farmors farmors mormors farfar. Lite krångliga släktförhållanden kan tyckas. Nils Olofsson var son till Olof Segolsson, som nämns i ett arvskifte efter storbonden Segol Torstensson i Ås. Hans far anses ha hetat Torsten i Gassebol.

1644 förrättades arvskifte efter Segol Torstensson i Ås. Barnen var Elin i Mosserud, Segol i Önstad, Ingeborg i Lene, Måns i Ås, Kirstin i Rustenäs, Olof i Gassebol och

Karin i Ås. Varje broderspart värderades till 16 fat järn och varje systerpart till 8 fat järn. Markegendomar fördelades sålunda: Elin skulle ha sin systerpart i Hannäs, Ingeborg Karin Måns och Olof sina syster- resp brodersparter i Ås, Kirstin sin systerpart i Eskebol och Segol sin broderspart i Ackebol. Jämkning sinsemellan gjordes med betalning i järn.

En ättling till Måns i Ås var Sämksmakaren Per Callander i Mariefred som jag skrev om i VärmlandsAnor 2018:2.

1645 blev Bengt i Klagsåås, Nils i Nääs och Olof i Humbletorp nämnda till att dela och skaffa notekasten (fisket) mellan Ackebol, Gassebol, Myre och Gönäs i Frykeruds socken. (Avser säkerligen Gösjön)

1650 Näst vittnade Nämnden det över vissa personer hade fält i för-lupne är så många skadedjur som följer, nämligen Herr Peder i Skållerud 1 gammal björn och 2 vargar; Jesper i Rådatorpet 2 björnar; Håkan i Prästbol 1 gammal björn; Björn i Orrsjö 1 gammal björn; Nils i Omberg 1 gammal björn; Erik i Hedås 2 gamla björnar; Olof i Olsäter 1 gammal varg; Nils i Edeby 6 unga vargar och Börje i Edeby 1 gammal björn.

Herr Peder i Skållerud var präst i Frykerud, enligt Frykerudsboken son till bonden Påvel Eriksson i Skållerud. Hans namn skrivs också Petrus Pauli Phrychius. Herr Peder var ordinarie komminister i Frykerud 1674-85, men enligt dombok och kyrkoräkenskaper var han Frykeruds förkunnare redan 1648 (enl. Christina Dalhede). I 1641 års mantalslängd nämns endast ett namn i Skållerud, Börje Påvelsson, vilket jag tolkar som en bror till prästen. Namnet Petrus Pauli är väl liktydigt med Per (Peter) Påvelsson. Börje Påvelsson är sannolikt min farmors mormors mormors farfars farfar.

Herr Peter återkommer i domboken år 1651

Näst tillsades vällärde Herr Peter Pauli i Skållerud att han skulle få ett dagsverke av var man i Frykeruds socken för det han gillrade för vargen vid varggårdarna i Ås.

Lite kuriosas

1651 Näst kände Rätten det Marit Andersdotter i Blankeberg i Frykeruds socken bör hava tvådelen och Olof Månsson i Klagsåås i samma socken tredingen uti den utter som hon slog och hans hund bet ihjäl och blev såld för 1 Riksdaler.

1652 Näst kändes Bryngel Andersson i Blankeberg i Frykeruds socken skyldig att giva Bryngel Amundsen i Klaxås en Riksdaler för det han råkade skjuta hörseln (?) ifrån hans häst.

Att ha härstamning från både Gassebol och Gönäs kan ge en kluven känsla när man tar del av några rader i domboken.

1653 Näst avsades att Oluff i Gassebol och Oluff i Gönäs skola behålla hvad hvar hafver slagit och höö bergat på den engen de tvista

om, så i åhr; men åt våren skall delas dem emellan, huru det bliva skall i framtiden.

Något mer rättsärende i denna sak kan jag inte hitta, däremot ett uppbud då Oluff i Gassebol köper en del i Gönäs något år senare. De kanske gjorde upp saken själva på det sättet. Men osämja mellan Gassebol och Gönäs ledde till ett drastiskt beslut av häradsrätten år 1668:

Näst avkunnade Rätten att Giönäs och Gassebool, Frykeruds socken börr vara åtskilda i Gränsbroon [nedanför Spelerud?] och stänga sin emellan en färdegång, Giönäs skall häfda westan och nordan om samma delo, men Gassebool östan och sönnan till, vid 40 mark vite, undantaget qvarnfallet, som Giönäs haffer med dhem i Myre östan till.

Nästa generation i Gassebol var Nils Olofsson. Följetongen fortsätter år 1670 enligt följande:

Oluff i Giönäs Witte (?) Nils Olofsson i Gassebol att han hafver skylt honom vara en fuhl karl, och fulare hans hustru och tjäna fanen, hvilket skulle vittna Måns i Glänne och Olof i Prästbol som

inte voro tillstädes, ty Nämnden beda de som saken angår; och vittnen, till nästa ting, vid var sine 20 mark.

Vid nästa ting fick länsmannen på pälsten:

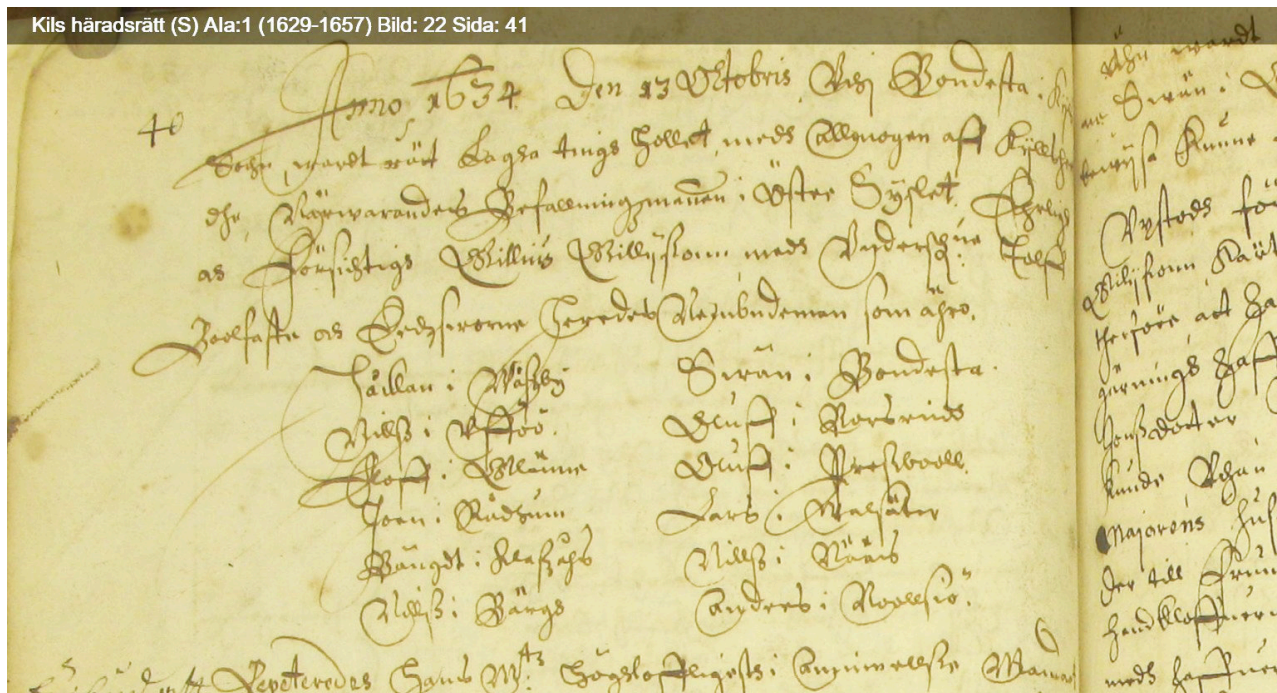
Näst upptog landsfiskalen vällärde Petrus Tijdell tillkallade länsmannen Nils Jönsson hvar för han inte nu androg för Rätten Olloff i Giönäs skatte, Nils i Gassebohl skatte, Måns i Glänne skatte och Olloff i Prästbohl frälse, och på senaste Ting befanns till detta stämbda, vid var sine 20 mark vite, som grov injurie saker beskyllning, för (?) tjänst, efter de nu inte vara tillstädes och göra länsmannen haver intet att försvara sig med, bleff han likväl dömd för skuld, för någon reprehension, med förmaning att taga i akt hvad hans embete fordrar och nu sakfölldes til hvar sine 20 mark för stämnings försittande och skulle komma till nästa ting tillstädes.

Osämjan mellan Gassebols och Gönäs invånare fortsatte

1671

Näst blev Nils Olsson i Gassebohl saker till 6 mark sölfvermynt till sin kyrka Frykerud för en hastig

Kils häradsrätt (S) Ala:1 (1629-1657) Bild: 22 Sida: 41

beskyllning på Olof Ersson i Giönäs. Han som utbad och han som sådant ger efter talan böte 40 mark sammalede om dessa vidare sins emellan osämjas, då plikta den brottslige 40 mark till ett vite, varpå de nu blifva goda vänner.

1680

Berättades och befanns att Nils Olofssons barn uti Gassebohl och Oluff Erssons barn i Giönäs lefva med varandra uti bant (?) och trätor; alltså sådana varda att förekomma satte Rätten för berörda parter en Rdr silfvermynt vite emellan, att utgivas av den som först den andre med starka ord eller gärningar angriper.

1683 är det nämndemannen Oluff Erssons hustru som fingerar:

Oluff Erikssons Giönäas hustru Elin Larsdotter sakfölldes till 3 mark för olaga beskyllning på Nils Olofsson i Gassebohl om undandöljt hor företagit. Kände(?) det samma man Olof warken vile eller kunde påstå.

Därmed var det slut på följetongen om osämjan mellan Gassebol och Gönäs.

Nils Olofsson i Gassebol hade en dotter Ingrid Nilsdotter som gifte sig med nämndemannen Olof Knutsson i Östra Glänne i Frykerud. Detta par var föräldrar till Elavus Fryksell, som blev prost i Väse och stamfar för släkten Fryxell, där prosten i Sunne och historikern Anders Fryxell och genealogen Fredrik Fryxell kanske är de mest kända.

Olika slags problem kunde ligga på rättens bord. 1658 handlar det om den tidens parkeringsproblem:

Näst utsades att om någon tjuddrar sin häst på Prästbols Eng i Frykeruds socken, när han kommer till kyrkan så må åbon taga häst och tjuder och gömma inom lås till skadan bliver honom gottgjord med sämjo eller efter tvenne gode mäns syn. Och tar någon vånar(?) igen hästen för än lovligt är, han skall böta 3 mark och svara än så till åverkan efter lag.

1674.

Näst sakfölldes Jon Andersson Åna crono böte 3 mark för en ski-

gård som han haver nedsågat för gamle Jöns Olofsson i Bonstad. Dito såsom och gjorde upp skigården så god som han tillförne var.

1677

Näst sakfölldes Nils Knutsson i Klaxås i Frykeruds socken till 3 mark för det han haver Olof Knutsson att stycka läder utför en gammal söndrig bälge som tillförne var sönderskuren och de andra Nils grannar uti bemalte Klaxås ägde däruti vardera så stor del som förbemalte Nils.

1681.

Näst Efter menige mans tjänstflitiga begäran förböds vid 40 mark vite att ingen må understå sig vid bröllopsakten skjuta något skott vid kyrkan, på vägen eller gästabudsgården.

1681

Bekände Anders Andersson i Illberg i Kils socken att han bedrivit enfalt hor med änkan Kirsten Olsdotter uti Lersätter å crono där vid hon tillstod och barnet bar vittne, varför skall han böta 80 mark och hon 40 mark silvermynt. Han skall och giva henne till barnaföda en ko, en tunna råg och ett pund smör. Bägge måste undergå kyrkostraff. Men emedan de hade intet att böta med ty lopp han strax 6 gånger gatulopp och hon hudströks vid tingstugudörren ang. art 1K strafford. (?)

1697 hölls ett extraordinarie ting med anledning av kyrkostöld

Ställdes för Rätten soldaterna under Captein Wälb. Johan Crone-mans Compagnie Bryngel Olsson Bergmon och Jon Nilsson från Skårbol vilka voro fastgripna och fängslade införda för begånget tjuveri uti Frykeruds kyrka det de och nu frivilligt tillstod och sade sent natten mellan den 28 febr och 1 mars sistlidna som så tillgånget att Bryngel gav förslag på att där i kyrkan skulle finnas penningar frågandes Jon om han ville följa sig och vara intresserad med honom till att stjåla desamma. Då han Jon svar samtyckt och uti gästgivaregården Prästbol strax vid kyrkan när de härom vidtaltes sedan de varit i predikan på sön-

dagen förbenämnde 28 februari hade de stulit en yx och gömt denna i budstallet där sammastädes, gingo så var hem till sitt. Samma afton när mörkt vardt kommo deefter gjort avtal tillhoper vid byn Köpung. Bryngel hade med sig huggjärn och nycklar, yxan togo de i Prästbol där de denna förr lagt hade, gå därmed Att bryta undan en sten under syllen till sakristian, sedan tog Jon ut fönstret men kom för gallren inte in utan Bryngel gick på en kyrkostege upp på västra hustaket och mellan bräderna bröt sig in på humbligen(?) och tråssningen, gick däröver till han kom till sakristian där han tog upp en bräda och klev ned, bröt så sinkan från låset sakristiedörren lika så från kyrkdörren och släppte Jon in. Där haver Jon försökt med sin nyckel om han kunde få upp kyrkkistan men efter det ej gick hava de brutit sönder 3ne lås för kistan och där kyrkans penningar bortstulit, efter deras bekännelse 33 daler 16 öre smt som de sig emellan bytt hava när de komma i skogen strax nämnda Köpung.

Efter ytterligare två sidors text i domboken avslutas enligt följande:

Alltså för nu så grov missgärning och kyrkotjuvnad som de härigenom begått Kan Rätten och Häradsnämnden ej annat nu efter Lag och Kungl. Straffordningen kunna dem bägge saker till döden och böra ligga ogillda. Dock detta under den Kungl. Hofrätten hur rättvisa ljudiation och omprövar underdån. och slutligen hänskjutet.

Det finns ytterligare några brottmål i domboken som lett till dödsstraff. 1680 skedde inbrott i Kils kyrka och två gärningsmän dömdes att hänga i galge. 1683 dömdes Sara Weisenhem i Kils socken som fött ett oäkta barn och tagit det av daga tillsammans med sin syster Kirstina Weisenhem och pigan Britta Clemetsdotter. Alla tre dömdes till döden för barnamord.

Jag avslutar här men kan konstatera att domboken som tidsfördriv under pandemin varit en intressant läsning. Domboken har även undanröjt en del frågetecken i släktforskningen.

Carl Gustaf Löwenhielm (1795–1857)

Adelsmannen som inte var barnlös

av Tim Löhman

Carl Gustaf (nedan förkortat CG) föddes den 5 april 1795 på gården Bynsberg i Bro socken som den 2:a sonen och det 5:e barnet totalt till föräldrarna major Fredrik Löwenhielm, (1750-1822), och hustru Maria Hedvig Hülphers, (1767-1842), som var dotter till den kände musikskriftställaren, topografen, genealogen, köpmannen och direktören Abraham Hülphers, (1734-1798).

Man kan gissa att CG döptes efter sin namne; greve, riksråd, kanslipresident, justitiekansler, mottagare av Serafimer- samt Nordstjärneorden; Carl Gustaf Löwenhielm, (1701–1768). Denne var farfars bror till CG, och gjorde en som synes ovan lysande karriär, vilket resulterade i upphöjelse i först friherrligt och därefter grevligt stånd. Den grevliga ätten Löwenhielm utslocknade 1861.

CG var fjärde generationens adelsman, hans farfars far Gudmund Nordberg, (1656 – 1739), hade adlats av Fredrik I 1725, på rekommendation av sin hustrus broder tillika sin chef (president i Göta hovrätt) friherre Germund Cederhielm d.y. Även nio kollegor till Gudmund skrev under rekommendationen om adelskap. Motiveringen var att det skulle bli problem med arvet av släkttillgången säteriet Ström, ofrälse män fick nämligen inte arva säterier, och därmed skulle Gudmunds söner gå miste om arvet.

Ströms säteri, beläget i Kila socken, Värmland, hade inköpts år 1657 för 500 riksdaler specie av Gudmund Nordbergs far, prosten Gudmundus Erlandi Norenus (1607-1675)

År 1807 flyttar Fredrik Löwenhielm och hustru Hedvig Maria Hülphers in på Ström med barnen, däribland CG. År 1812 blir CG rustmästare vid Värmlands fältjägarregemente, för att 1813 bli fänrik vid Västmanlands regemente och där inom samma regemente

ges avsked 1816 med löjtnants rang. Carl Gustaf bevisade såsom han själv skriver "fälttåget till Tyskland 1813 samt campagnien till Norige 1814–1815".

Från år 1818 till 1824 är han verksam som fänrik vid Elfsborgs regemente, och avskedet som fänrik 1824 är slutet inom armén och det är som f.d. löjtnant han därefter skriver sig.

Vid fadern Fredriks död 1822 övertar CG Ström, och i bouppteckningen syns det att byggnaderna på Ström är i dåligt skick vid Fredriks död.

CG står som barnlös i Elgenstierna, vilket är långt ifrån sanningen. Redan 1817 föder pigan Stina Jonasdotter en oäkta dotter med det oblyga namnet Gustava Carlsdotter. År 1821 föder samma moder en son med namnet Jonas Carlsson, även han son till CG.

Gustava kom att flytta iväg med sin farmoder, änkan Hülphers, när hon lämnade Ström år 1827 för flytt till Åmål.

1828 har CG inlett förhållande med och gjort ännu en piga gravid, denna gång Maria Nilsdotter, som föder en flicka den 21 Maj 1828, som hon kort därpå mördar. För detta brott hämtas hon efter bara en vecka av kronobetjäningen och döms därefter till 22 dagars fängelse på vatten och bröd, att sitta i skamstock utanför kyrkan i Kila socken, två år på tukthus samt 32 daler i böter till ovan nämnda kyrka.

1832 föder ännu en piga, Cajsa Nilsdotter, en son Nils August Carlsson, och fadern är ännu en gång CG. Denna Nils August var min farfars farfars farfar.

1834 föder hon ytterligare en son, Leander Gustaf Carlsson som även han är son till CG.

Eftersom modern till min anfader Nils August och hans broder Leander Gustaf flyttar till Åmål 1834 samt gifter sig med en bonde i Stora backa i Kila socken 1838 så lever bröderna sina tidiga år som inhyses på olika håll, troligtvis under faderns överseende eftersom båda bor på mark ägd av CG - Nils August som inhyses i Benterud och lillebror Gustaf Leander i torpet Lakviken under Ström. År 1839 flyttar de dock in hos sin fader CG på Ströms säteri, där de i början står längst ned på sidan i husförhöret, men under senare husförhör högst upp under fadern som hans utomäktenskapliga söner.

År 1845 säljer CG Ströms Säteri, och 200 år av Löwenhielmskt ägande tar därmed slut. Vid tidpunkten för försäljningen äger han blott 1/18 av den totala gården, troligtvis har ekonomiska bekymmer länge plågat honom. Flyttlasen går till Vidön utanför Karlstad, där sonen Nils August anges vistas tillsammans med sin fader enligt husförhör i Kila. Därefter flyttar CG vidare till Stockholm, den här gången utan Nils August, där han hinner gifta sig med två kvinnor, äktenskapen blir barnlösa, innan han boendes på Glasbruksgatan 23 i Katarina församling avlider i nervfeber år 1857.

Ätten Löwenhielms vapensköld på Riddarhuset (nedre högra). Foto: Tim Löhman

Filipstadsmässan 7-8 maj

Vår förening hade en monter på årets upplaga av Filipstadsmässan. Det var Kristina Parmlind, Stig Lundström och Lars-Göran Jansson som bemannade montern. Ett trevligt arrangemang där föreningar och företag i Filipstad med omnejd kan visa upp sig. Enligt uppgift var det ca 4000 besökare under lördagen och något färre under söndagen. Vi hade många besökare i vår monter där vi erbjöd forskarhjälp, försäljning av våra och förbundets produkter samt kanske viktigast av allt berättade om släktforskning och föreningen. Många besökare ville gärna att det skulle bli lite mer släktforskaraktiviteter i Filipstad, så vi får se vad vi kan göra efter sommaren.

Stig Lundström och Kristina Parmlind klara att ta emot dagens första besökare.

Bytt e-postadress?

Har du bytt e-postadress vänligen meddela den nya till kassor@varmlandsrotter.se

E-postadressen är viktig för olika utskick bl.a. info om föredrag mm. I nuläget har föreningen många adresser som inte hittas och som studsar tillbaka. Detta innebär krångel och extra arbete, och att ni går miste om information!

Lösenord

Utgåva nummer 2 av medlemstidningen innebär traditionsenligt lösenordsbyte på Värmlandsrötters medlemssidor. Vi försöker att hålla igång en innehållsrik och spännande sida och har en del material exklusivt för medlemmar, bland annat våra inspelade föredrag.

Så kolla omslagspåsen en gång till innan du slänger den!

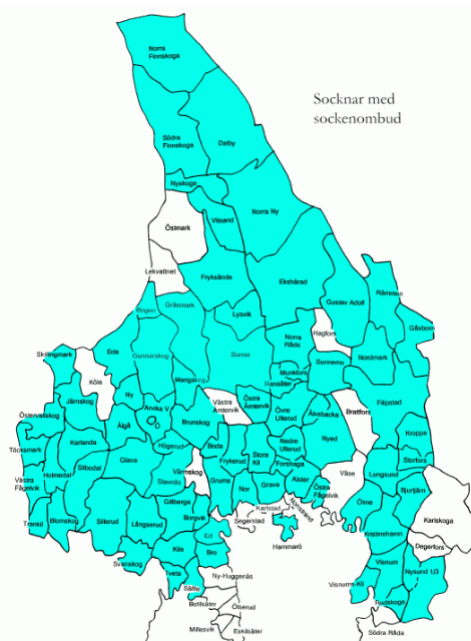
Sockenombud – en uppgift för dig?

Sedan ungefär 20 år tillbaka så har vi en organisation av sockenombud i vår förening. Ett sockenombud hjälper till med att besvara frågor som rör en viss socken i Värmland. Det kan handla om att ge tips och lösningar till hur ett problem kan lösas, men sockenombudet skall inte göra stora släktutredningar.

Sockenombudet kan också vara en kontaktperson till hembygdsföreningen i socknen och hålla styrelsen och redaktören informerad om intressanta saker inom släkt- och hembygdsforskningen på lokal nivå.

Många socknar har sockenombud – se kartan härintill. Men det finns en del vita fläckar. Hela listan finns på Värmlandsrötter.

Så – ser du att din favoritsocken saknar sockenombud – hör av dig till vsf@varmlandsrotter.se för intresseanmälan!

Ordföranden har ordet

Arkivens framtid och tillgänglighet

Arkivens betydelse har stötts och blöts i många år, och även hantelats i ett antal utredningar. Tyvärr är tendensen den att arkiven får mindre och mindre pengar till sin verksamhet vilket leder till sämre öppettider och minskad tillgänglighet över lag. En vanlig missuppfattning är nog att digitalisering av arkivmaterialet är lösningen på alla tillgänglighetsfrågor för då kan alla sitta hemma vid sin egen dator och ha åtkomst till allt material. I något sammanhang har man hört att "bara materialet är digitaliserat behöver vi inte arkivera det längre, och då kommer vi att spara hyllmeter i arkiven". Detta är givetvis sagt av personer som inte förstått att arkivmaterialet är en del av vårt kulturarv.

Nu är kanske endast 5-10% av allt material digitaliserat så det är mycket kvar att göra och dessutom betyder digitaliseringen inte att man kan läsa och förstå innehållet. Till det krävs experter på arkiven som dessutom vet vad som finns i de olika arkiven. Med minskade anslag riskerar vi att tappa dessa experter. Det sägs att de yngre generationerna t o m har problem med att läsa den skrivstil vi lärde oss i grundskolan på sjuttioalet.

Då intresset för släktforskning och annan forskning i arkivmaterial ökar borde det vara en signal till de styrande att satsa på arkivens tillgänglighet och gör allt för att profilera de lokala arkiven ännu mera. I Värmland bör vi slå vakt om vårt Arkivcentrum. Lokalerna i gamla seminarier är tyvärr inte särskilt bra anpassade för kombinationen arkiv/kontor så det finns planer på något nytt. Tänk om vi då kunde få ett "Arkivens hus", centralt placerat och tillgängligt för alla. En forskarsal med generösa öppettider och enkel åtkomst till de olika arkivens material, en plats att mötas, kanske fika tillsammans och kanske några lokaler där man kunde samlas i sin lilla studiecirkel och utbyta erfarenheter. Samarbetet med Karlstads universitets arkivutbildningar skulle kunna utökas, och Karlstad skulle kunna bli en "arkivens stad".

Från att släktforskare varit mest intresserade av kyrkoarkiven, vilka till stor del är digitaliserade och till viss del även indexerade/sökbara ser vi ett ökat intresse för att följa våra anor från vaggan till graven genom skolgång, föreningsliv, arbetsliv, emigration/immigration, hälsöhistoria och sist men inte minst efterfrågar många hur man kan hitta de bo-

ställen som omnämns i arkivhandlingarna.

Vi i Värmlands Släktforskarförening har alltid haft ett gott samarbete med Arkivcentrum men ser nu hur Region Värmland prioriterar ner öppettider och tillgänglighet till fördel för det rena arkiveringsarbetet. I dagarna fick vi uppgifter från Föreningsarkivet att mängden arkivmaterial som lämnas in hos dem nu glädjande nog ökat kraftigt efter att ha minskat under pandemiåren, och då måste man ha resurser för att ta emot och katalogisera detta material och dessutom göra det tillgängligt. Hoppas att inte beslutsfattarna bygger behovet av tillgänglighet på de senaste två årens besöksstatistik.

Bussresa till Släktforskar dagarna i Skövde

Passa på att anmäla dig till bussresan till Skövde, se annons på annan plats i denna tidning. Som medlem betalar du endast 200 kr/person och då ingår entréavgiften. Kanske kan du locka någon av dina vänner att följa med till Skövde.

Hoppas vi ses i sommar!

Värmland den 9 maj 2022
Lars-Göran Jansson, ordförande

Värmlands
Släktforskarförening

Lördag 20 augusti

Medlem 200:-/pers, övriga 250:-/pers i mån av plats
I priset ingår entrébiljett

- 06:30 – Arvika, busscentralen
- 07:30 – Karlstad, Sundstagskyrkan
- 08:00 – Kristinehamn, McDonalds
- 17:30 – hemresa från Skövde

Anmälan och övrig info - kontakta:
Berith Hemmingberg

Email: berith.hemmingberg@gmail.com
Skriv Skövde 2022 i ämnesfältet

 senast 8/8

Anor sökes nr 863

Jag söker födelseorten för Nils Olsson Bulér, född 1770.

Hans far är troligen masmästar-
aren Olov Jonsson, f 14 sept
1724 i Grundsjön, Nordmark.

Har någon forskare kommit i
kontakt med dessa personer?

*Bo Eriksson, Filipstad
bo.eriksson5@telia.com*

Anor sökes nr 864

Jag söker en Johanna Persson
som tjänstgjorde som lärarinna i
vävning och gymnastik vid folk-
högskolan i Molkom från och
med 1904. Vet inget om henne
förutom att hon var född i Skåne
och finns omtalad i Klaran 1904-
03-19 som nyanställd på folk-
högskolan.

*Birgitta Calagos, Lund
birgittasvit@yahoo.se*

Antavla 248

Förutom min dotter, har jag tre
söner. Alla tre har barn i dag, och
som farmor måste jag forska på
dem. Men då de har anor på
annat håll, så får det bli min
farmors fars anor den här
gången.

27/12 2020
*Gunnel Larsson
Kristinehamn
g.larsson.khamn@gmail.com*

Makans anor presenterad i
antavla nr 244.

Till minne av Kjerstin Tungström

Vår medlem Kjerstin Tungström
avled den 15 mars 2022 i Karlstad.
Hon var född 1944 i Säffle och
hade vid sin bortgång nyss fyllt 78
år. Sorgligt nog avled hon tre dagar
före sin egen mors hundraårsdag.

Kjerstin, till yrket kartritserska, var
sedan länge en mycket aktiv och
intresserad släktforskare. Mest äg-
nade hon sig åt Värmlandsnäs, där
hon var vårt sockenombud för
först Botilsäter och Ölsrud, och
sedan för Millesvik och Eskilsäter.

Många av er har säkert träffat
Kjerstin på Arkivcentrum. Hon
var en mycket hjälpsam jourha-
vande släktforskare. Kjerstin
hjälpste många nybörjare att ta sina
första steg som forskare. Under
flera år brukade hon visa släkt-
forskning under Skördefesten på
Värmlandsnäs tillsammans med
Sven Johansson.

Vi minns Kjerstin som en sann
eldsjäl för släktforskning.

*Sven Johansson (närmast) och Kjerstin Tungström informerar om släktforskning i en
ladugård i Millesvik vid Värmlandsnäs skördefest 2010. Foto: Gunnar Jonsson*

Upprättad för Erik Henriksson Nyberg, f 3/9 1833 i Snipa, Vitsand (S)						fm f (10) t Gunnel Larsson. Alla orter i (S) län	
Generation I	Generation II	Generation III	Generation IV	Generation V			
Nr 2-3 (1)	Nr 4-7	Nr 8-15	Nr 16-31	Nr 32-63			
Nr 2, far Andersson Henrik Torpere f 12/4 1781 Norra Ny, Flatåsen d 23/4 1840 Vitsand, Snipa	Henriksson	Hartikainen, Henrik Andersson	Hartikainen, Anders Henriksson	Andersson, Henrik	1632-10/1 1732		
	Anders	f 20/3 1733, Norra Ny, Flatåsen	f 1695	Davidsdotter, Karin	1656-23/2 1731		
	f 1754	d 4/4 1818, Norra Ny, Flatåsen	Ratikainen, Ellika Pålsson	Ratikainen, Pål Henriksson	f 1674		
		8		Lemoinen, Elisabet Olofsdotter	f 1695		
	d 14/11 1788	Hansdotter, Karin	Hyttiöinen, Hans Eriksson				
	Norra Ny	f 1733	f 1705				
		d 20/11 1773, Norra Ny, Flatåsen	Neuvoinen, Marit Henriksdotter				
	4		9 f 1712, Dalby, Bjurberget				
	Mojanen	Mojanen, Per Danielsson	Mojanen, Daniel Grelsson	Mojainen, Grels Mattsson	1653-1738		
	Karin Persdotter	f 29/6 1720, Norra Ny, Digerberget	f 1684, Norra Ny, Flatåsen Södra	Andersdotter, Annika			
Nr 1, ansökare Nyberg Erik Henriksson Torpere f 3/9 1833 Vitsand, Snipa	f 21/4 1753	d 4/3 1792, Norra Ny, Flatåsen	Rämäinen, Karin Persdotter	Rämäinen, Per Persson	f 1643		
	Norra Ny, Flatåsen	Henriksdotter, Maria		Persdotter, Karin	f 1643		
	d 2/4 1829	f 1731					
	Norra Ny, Flatåsen Södra	22/3 1792, Norra Ny, Flatåsen	11				
	5						
	Ruaaskoinen	Ruaaskoinen, Per Persson. Husbonde	Rämäinen, Per Persson	Rämäinen, Per Persson	f 1677		
	Henrik Persson	f 1/2 1735, Norra Ny, Digerberget	f 22/6 1715, Norra Ny, Digerberget	Henriksdotter, Kerstin	1695-6/9 1735		
	f 1760	d 31/7 1795, Fryksände, Snipa	Ruaaskoinen, Karin Eriksdotter				
	Fryksände, Snipa	Pålsson, Kerstin	Ratikainen, Pål Pålsson	Ratikainen, Pål Henriksson	f 1674		
	d 30/10 1813	f 22/8 1730, Norra Ny, Öjeberget	1701, Dalby-18/4 1760, Norra Ny	Lemoinen, Elisabet Olofsdotter	f 1655		
Fryksände, Snipa	d 15/3 1801, Fryksände, Snipa	Mojainen, Britta Nilsdotter					
Nr 3, mor Henriksdotter Kerstin f 18/1 1793 Fryksände, Snipa d 19/11 1859 Vitsand, Snåberg	6	13	1709, N Ny, Öjeberget - 9/6 1773, N Ny				
	Hämäläinen	Hämäläinen, Daniel Eriksson	Porka, Erik Henriksson				
	Valborg Danielsdotter	f 3/8 1737, Fryksände, Rattsjöberget	1691, N Ny, Rattsjöb.-2/11 1758, N Ny				
	f 1761	d 14/3 1766 i Norra Ny, Öjeberget	Hämäläinen, Valborg Danielsdotter	Eriksson, Daniel	f 1676		
	Norra Ny, Öjeberget		14 11/11 1708, Norra Ny-3/1 1779, Norra Ny	Pålsson, Elin			
	d 1/3 1807	Mattsdotter, Kerstin	Mojainen, Mats Nilsson				
	Fryksände, Snipa	f 1725	Henriksdotter, Malin				
	7	d 1/1 1768, Norra Ny, Öjeberget					
	15						

Antavla 249

Min far Bertil Engström f. 1902, talade ofta om sin mor, min farmor Lavinia f. 1871. Hon var född i Borserud, Nyed, och dog när Bertil var fjorton år. Bertil hade en syster Ingrid f. 1906, och en bror Folke f. 1908. Farfar Johan Engström f. 1878 i Uvedshagen, Norra Råda, gifte som sig och fick dottern Anna f. 1919.

Jag Lisbeth Andersson f. 1939 dotter till Bertil, Mary f. 1928 dotter till Ingrid, Anita f. 1934 dotter till Folke, planerade en släktresa till Värmland 1997 med bil och att sova över på vandrarhem. Vi besökte Nyed, Älvsbacka, Norra Råda och Eks-härad. Syftet var att hitta släkt och eventuella släktgårdar.

Vi visste en hel del, men ett frågetecken var min och Anitas farmors far och Marys mormors

far. Carolina var 21 år när hon fick oäkta Lavinia. Carolina gifte sig med Bengt Johannesson. Lavinia heter Bengtsson när hon gifte sig med Johan Engström. Carolina fick en son Oskar f. 1881 och en dotter f. 1885 som dog ung. Oskar Bengtsson, Lavinias bror, hade vi tre kusiner alla träffat.

Mary och Anita kom ihåg Johan Engström och var han hade bott. Vi åkte dit och knackade på. I dörren står ett av Annas barn, Rita f. 1947 (alltså en halvkusin till oss). Vi blev inbjudna på kaffe och gick runt i huset, där alla utom jag varit som barn. Plötsligt sa vår kusin Rita "jag har en bibel, som är er farmor, mormors". Jag slog upp första sidan, och där står det "Denna bibel tillhör mig Lavinia, en gåva från min käre far Johan Hallin".

Bibeln fick hon 24/9 1879 då hon var åtta år. Hennes mor Carolina gifte sig med Bengt 31/10 1879, en månad efter att Lavinia fick bibeln av sin far. Johan Hallin gifte sig och fick ytterligare tio barn. Carolinas mormor var prästdotter. Johan Hallin hade en syster som fick två oäkta barn med en Reinhold von Nachler. Han erkände barnen och de fick heta Reinholdsson.

*Lisbeth Andersson
Jorsalagatan 8
442 39 Kungälv
070-314 23 32*

andersson.lisbeth@telia.com

(Maken Johan Engströms anor presenterades i föregående nummer av VärmlandsAnor (antavla nr 247). Red:s anm.).

Yttre evenemang sommaren 2022

Värmlands Släktforskarförening deltar med Forskarhjälp, Information och bokbord vid nedanstående evenemang där inget annat anges.

Bjurtjärnsdagarna, Bjurtjärns Hembygdsgård

Lördag 2 juli kl. 12 -16

Klar-Hälja Norra Råda

Värmlands Släktforskarförening finns i By Missionshus Kärnåsen

Torsdag 14 juli och fredag 15 juli kl. 12-16.30, lördag 16 juli kl. 12 - 16

Borgviks Museum, Borgvik

Lördag 16 juli kl. 12-17

Forskarhjälp och Information

Kulturveckan Sunne, Biblioteket

Tisdag 1 augusti kl. 10-18 och onsdag 2 augusti kl. 10 - 18

Upprättad för Lavinia Engström, f. Hallin 21/5 1871 i Nyed (S)							fm (5) t. Lisbeth Andersson. Alla orter i (S) län						
Antavla nr 249		Generation I		Generation II		Generation III		Generation IV		Generation V			
Nr 2-3 (1)		Nr 4-7		Nr 8-15		Nr 16-31		Nr 32-63					
Nr 2, <u>fär</u> Hallin Johan Svensson	Danielsson	Svensson, Daniel	f 24/1 1773, Mangskog, Åstenäs	Olofsson, Sven	Månsson, Olof	10/9 1711, Boda, Lerboda-3/12 1775, Mangskog							
	Sven	f 10/2 1810	d 12/3 1853, Brunskog, Åmot	Danielsdotter, Ingejård	Svensdotter, Karin	1709, Mangskog-31/8 1783, Mangskog							
	f 10/2 1810	g 26/12 1794 i Mangskog	8 13/9 1749, Mangskog-9/1 1815, Brunskog	Andersson, Daniel	3/5 1714, Mangskog-5/1 1754, Mangskog								
	Mangskog, Åstenäs	Svensdotter, Kerstin	Jansson, Sven	Nilsson, Jon	1713, Brunskog, Åmot-27/6 1794, Brunskog, Åmot								
	d 2/5 1864	f 22/8 1774, Brunskog, Åmot	11/8 1745, Brunskog-29/11 1827, Brunskog	Torbjörnsdotter, Kari	1719, Brunskog, Åmot-5/2 1804, Brunskog								
	Brunskog, Åmot	d 16/5 1829, Brunskog, Gulleby	Olofsdotter, Brita	Månsson, Olof	28/9 1711, Brunskog, Åsen-31/3 1777, Brunskog								
	g 1/1 1834, Brunskog 4	9 26/12 1748, Brunskog-23/7 1780, Brunskog	9 26/12 1748, Brunskog-23/7 1780, Brunskog	Andersdotter, Kerstin	6/3 1711, Älgå-28/6 1773, Brunskog								
	Olfsdotter	Bryntesson, Olof	Olofsson, Brynte	Bryntesson, Olof	11/1 1692, Brunskog-12/12 1761, Brunskog								
	Karin	f 13/1 1765, Brunskog, Åmot	1725, Brunskog, Åmot-15/11 1795, Brunskog	Persdotter, Maria	1699, Brunskog, Tobyn-15/8 1778, Brunskog								
	f 7/11 1810	d 19/10 1835, Brunskog, Åmot	Ersdotter, Kari	Bryntesson, Erik	3/10 1688, Brunskog-11/7 1773, Brunskog								
Nr 1, <u>ansökare</u> Hallin Lavinia	Brunskog, Åmot	g 21/1 1810, Mangskog	10 5/3 1728, Brunskog-15/4 1808, Brunskog	Månsson, Nils	Pålsson, Måns 21/3 1731, Mangskog, Åstenäs-24/8 1783, Mangskog								
	d 10/7 1897	f 9/12 1781, Mangskog, Åstenäs	18/6 1761, Brunskog, Vinterstan-Arvika	Jonsdotter, Anna	23/6 1728, Brunskog, Sävlelsgog-1791, Arvika								
	Brunskog, Åmot	d 26/7 1838, Brunskog, Åmot	Olfsdotter, Anna	Bengtsson, Olof	2/10 1730, Brunskog-5/2 1786, Brunskog								
	Nilsson	Magnusson, Nils	11 f 22/11 1752, Brunskog, Fösked Östra	Andersdotter, Maria	29/12 1733, Boda-27/8 1788, Brunskog								
	Nils	f 6/3 1774, Nyed, Västana	Bylock, Magnus Larsson	Andersson, Lars	..11 1707-22/8 1773, Nyed, Jonsbyn								
	f 15/11 1820	d 19/10 1841, Nyed, Jonsbyn	Ersdotter, Annika	Jonsson, Erik	1705, Nyed-7/11 1776, Nyed, Fageråsen								
	Nyed, Jonsbyn	g 30/1 1812, Älvsbacka	12 21/10 1739, Nyed-14/8 1808, Nyed	Börjesdotter, Kerstin	1708, Nyed, Fageråsen-4/7 1768, Nyed								
	d 8/2 1895	Bengtsdotter, Cajsa	Bengtsson, Bengt	Bengtsson, Bengt	1712, Älvsbacka, Viken N-2/12 1772, Älvsbacka								
	Nyed, Borsrud	f 7/6 1788, Älvsbacka, Örtmä	30/3 1754, Nyed-12/11 1833, Älvsbacka	Börjesdotter, Annika	14/7 1718-16/2 1763, Älvsbacka, Viken N								
	g 29/3 1842, Nyed	d 30/7 1874, Nyed, Jonsbyn	Jansdotter, Stina	Andersson, Jan	1/9 1735, Älvsbacka, Örtmä-18/10 1785, Älvsbacka								
Nr 3, <u>mor</u> Nilfsdotter Carolina	Jansdotter	6 13 12/12 1766, Älvsbacka-11/6 1802, Älvsbacka	12 12/12 1766, Älvsbacka-11/6 1802, Älvsbacka	Larsdotter, Elin	1/2 1730, Älvsbacka, Örtmä-2/5 1797, Älvsbacka								
	Christina	Nilsson, Jan	Arvidsson, Nils	Adersson, Arvid	1717-1/5 1790, Nyed, Borsrud								
	f 1820	f 11/1 1787, Nyed, Borsrud	5/8 1758, Nyed, Borsrud-17/6 1815, Nyed	Persdotter, Karin	1714, Nyed, Borsrud-11/9 1799, Nyed, Borsrud								
	Nyed, Borsrud	d 19/4 1868, Nyed, Borsrud	Jansdotter, Brita	Jansson, Jan	9/2 1728, Nyed, Bäckelid-3/1 1787, Nyed, Fageråsen								
	d 31/8 1904	g 23/6 1817, Nyed	14 8/8 1756, Nyed-13/2 1837, Nyed, Borsrud	Jansdotter, Stina	25/2 1731-16/8 1803, Nyed, Fageråsen								
	Nyed, Borsrud	Engelgren, Maja Lisa	Engelgren, Georg	Engelgren, Sven	1713-1747								
	Filipstad	f 29/11 1792, Nyed, Borsrud	25/7 1743, Kristinehamn-25/1 1809, Älvsbacka	Ödberg, Elisabet Maria Larsdotter	13/8 1717, Kr-hamm-2/10 1795								
		d 29/1 1862, Nyed, Borsrud	Stenmark, Agneta Lisa	Stenmark, Andreas Martini	28/12 1721, Älvsbacka-1780, Älvsbacka								
		7 15 25/2 1765, Älvsbacka-18/1 1846, Nyed	15 25/2 1765, Älvsbacka-18/1 1846, Nyed	Frykbom, Maria	15/9 1725, Nyed-26/8 1773, Älvsbacka								

Program i Karlstad Hösten 2022

**Torsdag 22 sept.
kl. 18.30**

Bjurtjärn och Vassgårda på 1800-talet

*Hans Olsson, f.d. lärare i historia och samhällskunskap
på Brogårdsgymnasiet i Kristinehamn*

**Måndag 10 oktober
kl. 14.00**

Mitt Nordvärmland – Lite om släktforskning och lokalhistoria

Torleif Styffe, författare o musiker - Årets Värmlandsförfattare 2010

**Torsdag 20 oktober
kl. 18.30**

Skogsfinnar i Skandinavien & Lite om Finnsam

Maud Wedin, ordförande i Finnsam – Finnbygder i samverkan

**Måndag 31 oktober
kl. 14.00**

Släktforskar-Café om DNA släktforskning

Linda Kvist - DNA coachen

OBS! Begränsat antal platser 50 st. Föranmälan till
sonja.vsf@outlook.com el. telefon 070-3409964.

**Torsdag 24 nov.
18.30**

Herresäten, gårdar och torp - Så bodde våra förfäder på 1700-talet, 1800-talet och in på 1900-talet

Britt-Marie Johansson, Värmlands Släktforskarförening.

Välkommen!

Programgruppen

Plats: Arkivcentrum, Hööksgatan 2, Karlstad

Arrangör: Värmlands Släktforskarförening i samarbete med

